

Obraćanje višeg zamjenika visokog predstavnika Petera Bas-Backera na prvoj sjednici Interparlamentarnog skupa

Dame i gospodo,

Zadovoljstvo mi je što imam mogućnost da vam se danas obratim.

Ovo je ključni momenat u razvoju Bosne i Hercegovine kako ova zemlja bude mijenjala Daytonsku strukturu u strukturu koja je uspostavljena i pripada Bosni Hercegovini, i koja je orijentirana ka evroatlantskim strukturama. U srži ovog procesa je rastuća i živa parlamentarna kultura koju sve više podržava snažan i općenito konstruktivan duh diskusije.

Građani Bosne i Hercegovine brinu o svojim problemima i to čine u kontekstu političke stabilizacije i oporavka privrede. Fokus sada mora biti na davanju podrške ovom pozitivnom trendu i njegovom snaženju gdje god je to moguće. Jedan od ključnih zadataka u ovom procesu je nagledanje završetka rada Ureda visokog predstavnika i puna uspostava Ureda specijalnog predstavnika Evropske unije. Po mišljenju visokog predstavnika kraj OHR-a treba takođe značiti i kraj posebnih izvršnih ovlasti tzv. bonskih ovlasti. Međutim Vijeće za implementaciju mira će biti to koje će odlučiti kada će se OHR zatvoriti i izvršiti tranziciju u misiju predvođenu specijalnim predstavnikom Evropske unije.

Pa ipak mi se nadamo da će ova tranzicija biti ostvarena u prvom ili drugom kvartalu 2007. godine iako to ovisi o više faktora. Najvažnije je da to ovisi o obimu napretka koji Bosna i Hercegovina postigne tokom ove godine u daljem programu reformi te o napretku u pregovorima oko Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Ipak da bi se ostvarila uspješna tranzicija važan princip je u pitanju: princip odgovornosti. To zadire u srž mandata trenutnog visokog predstavnika.

Princip odgovornosti se odnosi na potrebu da Bosna i Hercegovina preuzme punu odgovornost kao «normalna» evropska demokratska država.

Ali on se odnosi i na pristup međunarodne zajednice: naš pristup mora biti promijenjen da bi se omogućio razvoj demokratske političke kulture koji će biti dugoročno održiv. Održivost ne može postojati bez odgovornosti.

To je lakše reći nego učiniti. Zaista međunarodna zajednica će biti pred iskušenjima da djeluje i intervenira da bi osigurala kratkoročne koristi. To će vjerovatno biti slučaj češće umjesto rjeđe kako se budemo približavali završetku trenutnih reformi. Ali u ovoj fazi takve reakcije i intervencije ne mogu više biti kompatibilne sa dugoročnim razvojem nezavisne i suverene Bosne i Hercegovine na putu ka Evropi.

To znači da moramo odstupiti i dozvoliti vlastima Bosne i Hercegovine da donesu odluke dok smo ranije mogli djelovati i usmjeriti proces. Odgovornost pri donošenju odluka će takve odluke Bosne i Hercegovine učiniti održivijim. Kada se međunarodna zajednica povuče dobićemo informacije o tome koliko su održive odluke koje Bosna i Hercegovina donese prije no što se OHR u potpunosti transformira u Ured specijalnog predstavnika Evropske unije.

U proteklih nekoliko dana Parlament Bosne i Hercegovine nije prihvatio paket ustavnih promjena sa malom razlikom glasova i nakon mjeseci detaljne i konstruktivne diskusije, a te promjene bi omogućile vlastima Bosne i Hercegovine da efikasnije služe građanima i takođe bi omogućile zemlji da ispuni zahtjeve integracije u Evropsku uniju, a posebno veoma jake zahtjeve u zakonodavnom polju. Međunarodna zajednica se čvrsto zalagala za i jednoglasno govorila u prilog ustavnih

amandmana. Međunarodna zajednica je spremna da pruži pomoć kada se bude ponovo raspravljalo o ustavnim reformama, a to pitanje se mora riješiti ako Bosna i Hercegovina želi da krene dalje i brže putem ka evropskim integracijama, ali sada je na građanima Bosne i Hercegovine da razmotre novu situaciju i donesu svoj sud o tome kako su njihovi politički predstavnici postupili u vezi sa ustavnim i drugim reformama te da svoje mišljenje pokažu na izborima. I to je pitanje odgovornosti.

Na općim izborima u oktobru ove godine građani Bosne i Hercegovine će po prvi put glasati za lidere koji će imati punu odgovornost za upravljanje svojom vlastitom zemljom. Uбудuće neće postojati zaštitna mjera u kojoj međunarodna zajednica intervenira ako postoje problemi. To je način na koji demokratija predaje odgovornost glasačima.

U međuvremenu, pregovori o sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju se nastavljaju, i u tom segmentu, vjerujem, možemo vidjeti pozitivne i ohrabrujuće dokaze da bh. organi vlasti posjeduju profesionalizam i sposobnost da konstruktivno i efikasno pregovaraju sa svojim evropskim partnerima.

Sa ovim pregovorima, BiH je sada na sigurnom putu ka Evropi. BiH je iskazala namjeru da pregovore okonča u periodu od godinu dana. To nije nerealno, ali još uvijek je potrebno riješiti neka od suštinskih pitanja. Brzina kojom će BiH napredovati u pregovorima zavisit će o sposobnosti političkih predstavnika i institucija ove zemlje da ispoštuju uslove koje je postavila Evropska komisija. Potrebno je napraviti konkretne pomake u razvoju zakonskog okvira i administrativnih kapaciteta BiH. Izuzetno značajno pitanje je i provedba restrukturiranja policije u skladu sa političkim sporazumom o restrukturiranju policije postignutim u oktobru 2005. godine. Osim toga, zakoni koji reguliraju sistem javnog emitovanja moraju biti usvojeni i implementirani, a očekujemo i punu saradnju sa haškim tribunalom.

Visoki predstavnik dr. Christian Schwarz-Schilling potpuno je opredijeljen rješavanju dva pitanja kojim planira posvetiti posebnu pažnju tokom svoga mandata:

– to su ekonomija i obrazovanje.

Potrebno je ostvariti ozbiljan napredak u obje oblasti da bi Bosna i Hercegovina mogla ponuditi bolju i prosperitetniju budućnost svojim građanima, a posebno mladima.

Stabilan ekonomski razvoj je preduslov za stabilan demokratski proces i održivu budućnost zemlje.

U Bosni i Hercegovini vidimo veliki ekonomski potencijal. Godišnji porast iznosi više od pet procenata dok u ključnim industrijskim sektorima postoji potencijal za značajan razvoj, ali porast trgovine i investicija su od suštinskog značaja kako bi se zemlja potpuno ekonomski osamostalila.

Nadalje, imamo odgovornost da stvorimo povoljne uslove za razvoj ekonomije. Ne možemo sa jedne strane podsticati ekonomski razvoj, a sa druge nametati restriktivan vizni režim. OHR/EUSR zbog toga lobiraju zemlje članice EU za ublažavanje viznog režima građanima BiH (ministri unutrašnjih poslova zemalja članica EU razgovarat će o ovom pitanju 4. maja u Beču).

Svakoj zdravoj ekonomiji potrebni su visoki standardi obrazovanja. Tu leži ključ za bolju budućnost Bosne i Hercegovine i pomirenje budućih generacija. Mladi ljudi ove zemlje predstavljaju njenu budućnost, ali u sadašnjim okolnostima njima se ne pruža dovoljno. Mladi u BiH imaju pravo na bolje standarde obrazovanja i, u najmanju ruku, pravo da njihove diplome budu priznate širom Evropske unije kako bi mogli biti konkurentni svojim budućim evropskim partnerima. Podjela obrazovnog sistema u BiH na etničkoj osnovi mora prestati. Vlasti moraju stvoriti obrazovni sistem koji će biti dostupan svima, uključujući Rome i djecu povratnika. Jedna školska zgrada sa dva glavna ulaza za različite etničke

skupine, sa odvojenim nastavnim kadrom, dvije odvojene uprave, zasebnim školskim planom i programom itd. je nešto što je neprihvatljivo nakon prijema u Vijeće Evrope i protivno post-prijemnim obavezama.

I na kraju dozvolite da kažem nekoliko riječi o ljudskim pravima i pravdi.

Prvo, jedno od najvažnijih neriješenih pitanja iz poslijeratnog perioda je saradnja sa haškim tribunalom:

Bh. organi vlasti još uvijek nisu riješili pitanje pune saradnje sa Međunarodnim krivičnim tribunalom za bivšu Jugoslaviju kako bi osigurali da preostali bjegunci, prvenstveno Mladić i Karadžić, budu izručeni u Hag. Napredak Bosne i Hercegovine ka Partnerstvu za mir i strukturama NATO-a zahtijeva konkretne rezultate.

U 2005. godini ostvaren je solidan napredak. Ali u 2006. godini još uvijek nismo vidjeli slične pomake. To je neprihvatljivo i međunarodna zajednica je odlučna u tom pitanju. Dok se ne riješe preostala pitanja saradnje sa haškim tribunalom Bosna i Hercegovina, kao i druge zemlje u regionu, neće moći napraviti posljednje korake ka Evro-atlantskim integracijama.

Drugo: prava pojedinca ovdje još uvijek nemaju priznanje i zaštitu koje zaslužuju i koji su neophodni u pravom demokratskom društvu. Individualni potencijali ovdje još uvijek imaju manju vrijednost u odnosu na kolektivne vrijednosti, u pogledu pronalaženja posla, obrazovanja djece, zdravstvene zaštite u nekim mjestima. Takvo stanje ljudskih prava, koja se isuviše često ne poštuju, utiče na odluku porodica izbjeglica ili raseljenih lica da se ne vraćaju u svoje prijeratne domove.

I dozvolite na kraju da zaključim:

BiH je postigla veliki napredak od potpisivanja Dejtonskog

mirovnog sporazuma, od čega je prošlo više od deset godina. Procesi poslijeratne rekonstrukcije i pomirenja nisu bili jednostavni, i za to je bilo potrebno značajno učešće međunarodne zajednice, kako političko tako i finansijsko. Ali uvjeren sam da je Bosna i Hercegovina na pravom putu: razlike između konstitutivnih naroda postoje, kao što je i uobičajeno u otvorenom društvu. Sada je potrebno pokrenuti opsežnu debatu u kojoj će učestvovati sve zainteresirane strane, i koja će biti usredsređena na budućnost. Međunarodna zajednica, a posebno Evropska unija, nastaviti će pružati pomoć u ovom procesu. Ali došlo je vrijeme da bh. organi vlasti preuzmu punu kontrolu i odgovornost za budućnost ove prelijepe zemlje.

Neka građani BiH ostvare svoje najvažnije individualno pravo, pravo na glasanje, kako bi dali istinski doprinos.

Hvala.